

Урок розвитку зв'язного мовлення

Сьогодні
22.11.23

Укр. мова
Вч.: Харенко Ю.А.

6-А (2гр.),
6-Б (1гр.)

Двадцять друге листопада
Класна робота

**Текст. План. Види плану. Складний
план тексту**

Сьогодні на уроці ми поговоримо
**про те, що таке текст. Навчимося
складати план до тексту.**

Пригадайте

Що таке текст?

Яка будова тексту?

Що таке заголовок?

Що таке план?

Які ознаки тексту?

Відновіть з поданих речень текст. Якими є ці речення за метою висловлювання (розповідними, питальними чи спонукальними)?

ВОДА ДЛЯ СПРАГЛИХ

А	У маленькому містечку жив <u>старий</u> чоловік.
Б	Так чоловік робив декілька років, аж до своєї смерті.
В	Тепер вода із цієї криниці освіжає всіх спраглих .
Г	Коли помер, жителі міста поставили йому пам'ятник – викопали криницю.
Д	<u>Вечорами</u> він сідав біля міської брами й пропонував людям, які проходили повз нього, кухлик свіжої джерельної води.

З легенди

А, Д, Б, Г, В

ПРАВИЛЬНО

Зачиніть двері – *протяг!*
У тебе *нежить!*
Я буду о третій *годині*.
Увімкніть *світло*.
Приберіть *сміття*.

НЕПРАВИЛЬНО

Закрийте двері – *сквозняк!*
У тебе *насморк!*
Я буду в три *часа*.
Увімкніть *світ*.
Приберіть *мусор*.

ІСТОТНІ ОЗНАКИ ТЕКСТУ:

Наявність теми й
основної думки

Наявність двох і більше
речень

Граматичний
зв'язок між
реченнями

Пов'язаність речень
за змістом

Послідовність та
завершеність викладу

Тема тексту – це те, про що в ньому йдеться. Тему розкривають за допомогою мікротем (частин загальної теми).

Речення, яке несе в собі найважливішу інформацію мікротеми, називають тематичним.

Основна думка тексту – це те головне, що автор стверджує, до чого він закликає, чого навчає.

Речення в тексті пов'язують за допомогою таких мовних засобів: *повтор слова, синоніми, спільнокореневі слова, займенники, прислівники, сполучники.*

Є два види зв'язку речень у тексті:

- послідовний (кожне наступне речення уточнює зміст попереднього);
- паралельний (реченням властива відносна самостійність; у них ідеться про різні речі, але ці речення мають спільну тематику).

Виконайте завдання

Прочитайте два тексти. Доведіть, що в першому з них речення поєднано послідовним зв'язком, а в другому – паралельним.

1. Яких птахів ми вважаємо найкращими літунами? Стрижів! Справді, вони літають дуже швидко. Зате не можуть круто повертати й ловити комах збоку, а якби залетіли в ліс, то одразу ж розбилися б об дерево (З книги «Цікава зоологія»).

2. На небі золоте сонце сипле скрізь блискучими бризками. По шляху біжать жваві струмочки. Пишається проти сонця гай. Густішою стіною сплелося жито. Загули метушливі бджоли (С. Васильченко).

План може бути **простим і складним**.

У складному плані, на відміну від простого, деякі пункти мають ще й підпункти. **Складний план** має здебільшого таку **форму запису**:

I. Вступ.

II. Основна частина.

1.

2.

3.

III. Кінцівка.

Прочитайте. Поясніть, з якою метою автор розповідає цю історію.

ПОДВІЙНЕ ЗНАЙОМСТВО

Зі школи Оксана поспішала додому. Мама веліла не запізнюватися: сусіди справляли новосілля й запросили їх на знайомини.

В автобусі Оксана зайняла зручне місце й безтурботно поринула у свої мрії. На одній із зупинок увійшла й стала якраз біля неї літня жінка з важкими сумками в руках. Пасажири попросили дівчину поступитися місцем. Та Оксана вдала, ніби не чує.

Увечері вона з матір'ю та батьком пішли до нових сусідів. Двері відчинилися - і на порозі стала жінка, яку Оксана так образила своєю нечемністю в автобусі, а на столі було частування з тих самих важких сумок. Дівчина ладна була провалитися крізь землю. Мати вихваляла перед новою сусідкою свою доньку, яка вона вихована та скромна, і вчиться добре, і вдома допомагає...

Кожне мамине слово, як насмішка, стьобало дівчину. А сусідка спокійно дивилася їй просто в очі. Той погляд надовго запам'ятався Оксані (А. Гамарник).

Виконайте завдання

Доведіть, що це текст, користуючись поданою вище схемою
«Істотні ознаки тексту».

Визначте тему й основну думку тексту. Доберіть свій варіант
заголовка, який відображав би основну думку тексту.

Визначте мікротеми висловлювання, тематичні речення
та ключові слова.

Обґрунтуйте поділ тексту на абзаци.

Виконайте завдання

Визначте структуру тексту
(зачин, основну частину, кінцівку).

Складіть і запишіть план тексту. За складеним планом стисло
перекажіть прочитане (усно).

1.	
2.	
3.	
4.	

Прочитай і запам'ятай, як потрібно правильно наголошувати слова

Оберіть текст у художньому стилі. Складіть до нього складний план.

